

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 10. vel. serpana 1865.

List 23.

Spomini s potovanja v Rim.

Spisuje Dr. Janez Zlatoust Pogačar.

22. Cerkev Spočetja. — Zvel. Krispin.

Skorej vsak kraj v Rimu popotniku kaže prikupne spominke; kamor se oberne, najde za duha in za serce hrane v obilnosti; že eno kratko popoldne pozne jeseni podaja dobro mero prijetnega vžitka. Ko je solnčni svit nekega popoldne prijazno vabil k sprehodu v lepo okolico zunaj Pijevih vrat, med potjo s svojim tovaršem obišem na Barberinovem tergu cerkev in samostan kapucinov s priimkom „Spočetja“. Najprej malo prehodim dolge in široke samostanske mostove in pervega očeta, ki mi pride naproti, poprosim, naj mi blagovoli pokazati cerkev in njene znamenitosti, kar brez zadržka obljubi storiti z veseljem. Ko se čudim toliko raznesenemu klosterskemu poslopju, vprašam častitega spremljevalca, koliko kapucinov v njem zdaj prebiva? Nas je sto in petdeset, mi odgovori, in me pelje v cerkev. Da slikarska umetnija tudi tukaj svoja čuda razgrinja, mi ni treba zagotavljati. Pred vsemi se odlikuje sveti Mihael, Gvidonovo mojstersko delo, in sveti Franciš, neposnemljiv plod Dominikinove umišljije. Še bolj, kakor umetnijska dela, čuda milosti božje mikajo in vlečejo naše kersansko serce, ki se tukaj napaja z živim prepričanjem, da, kar je nizko in neznano pred svetom, je dostikrat visoko in znano in veljavno pred Bogom. Ko skoz velike vrata stopim v cerkev, me ustavi voditelj precej pri bližnji kapele na levi roki ter naznanja, da tu počivajo telesni ostanki sv. Feliksa a *Cantalicio*, ki je o času sv. Filipa Nerija s svojo otročjo vdanostjo do Jezusa razsvitljeval večno mesto in bil z ravno imenovanim rimskim apostelnim prijateljsko zvezan v povišanje božjega imena. Priporočivši se s serčnimi zdihljeji ljubljencu božjemu, da naj pred prestolom neskončne milosti priporočnik in zagovornik bode vsem, ki mu jih tihi govor serca po imenu našteva, se ogledovaje razmere cerkvene širokosti in viokosti pomikam više proti velikemu altarju in na voditeljev migljej zakrenem v stransko kapelo na desni strani, kjer pod altarjem v miru Gospodovem truplo zveličanega Krispina nestrohnjeno čaka častitega vstajenja. Blaženi Krispin je bil rojen 13. nov. 1668 v Viterbi in je prejel pri sv. kerstu ime Peter. Cvetec v angelski čistosti je pet in dvajset let star nekega dne klečal pred vratmi kapucinskega klostra v svojem rojstnem mestu ter s solznimi očmi prosil za ponižno in častno obleko sv. Franciška. Prošnja je bila dovoljena, ker je že nedolžnost njegovega obličja nedvomljivo spričevanje dajala njegovi vrednosti. Od dneva, ko se je s slovesnimi obljubami sklenil z ljubljeno nevesto, z večnim uboštvom, je ponižni Peter, zdaj spremenjen v brata Krispina, z vrečo na rami hodil po vaseh, mestih in gradovih, in skoz štirideset let prosil milošine za svoj kloster. Prejete darove je hvaležno povračeval z iskrenimi molitvami, dostikrat tudi

s čudeži. Široko okrog so se razširjale dišave njegovih čednost; celo škerlatni gospodje so se uklanjali ubogemu priprostemu sinu sv. Franciška. Ko ga je Bog v pozni starosti poklical iz doline solz, ga je prosto ljudstvo koj razglasilo za svetnika. Njegovo telo, ki je služilo tolikim delom ljubezni, so pokopali na navadnem pokopališču; ker so se pa vedno novi čudeži godili na njegovem grobu, so ga vzdignili ter prenesli na častitljive mesto. Zdaj počiva, kakor je bilo zgorej omenjeno, pod altarjem stranske kapele v kapucinski cerkvi čistega Spočetja. Duhovni oče, kateri mi je razkazoval njene znamenitosti, je prišedši do te kapele prižgal luč, spoštljivo odtegnil zagrinjalo in za steklom kazal truplo zveličanega služabnika božjega. Tu leži v rjavi klosterski obleki tako dobro ohranjen, kakor da bi bil še le pred nekterimi urami zaspal v Gospodu. Nobene trohnope ni znati; sivkasti lasje na glavi in bradi so čisto ohranjeni, koža na nogah, rokah in na glavi je lepó bela, na licih malo zarudela. To ti je pogled, ki z novo močjo vnema kersansko upanje. Človek se ne more od tega kraja ločiti drugače, kakor z gotovim prepričanjem, da bodo enkrat vse trupla njih, ki so tukaj enaki postali Jezusu v nošnji njegovega križa, o času povračila oblekli netrohljivost po podobi povelčanega Kristusovega telesa.

23. Cerkev Marije angelov. — Dioklecijanova kopel.

Od spodbudnega svetišča kapucinskega potujem s svojim tovaršem k cerkvi Marije angelov, ktera ima, kar velikost zadene, tretje mesto med rimskimi cerkvami; le cerkvi sv. Petra in sv. Pavla jo presegate. Zidana je v podobi gerskega križa in stoji na mestu velikan-ske Dioklecijanove kopli. Dioklecijan je hotel s to veličastno stavbo vse svoje prednike prekositi. Poslopja te kopli so obsegale prostor katerega majhnega mesta. Karkoli si domišljija čudovitega in sladnostnega isobraziti zamore, je bilo tukaj nakopičeno. Tu so bile zale stebrovja, široke dvorišča, viseči verti, senčasti logi, brezštevni vodometi, velike sobane, učilnice za govornike in modrijane, in glasovita bukvarnica, ktero je bil dal cesar sem prenesti iz Trajanovega terga. Za kopanje je bilo pripravljenih tri tisuč sob, kjer se je zamoglo ob istem času kopati tri tisuč in dve sto oseb, da ena druge ni vidila. Vsaka soba se je lesketala v neverjetnem blišu, v nar drajših kamnih, v zlatu in srebru, po srebernih cevih se je pretekala voda, vse je bilo pri rokah, karkoli je zamoglo služiti gizdosti mesnega poželenja. Sedem let se je zidalo to poslopje človeškega napuha; brezštevni sužnji in obsojeni kristjani so z žulji svojih rok, s svojim potom in s svojo kervjo mogli ljutim trinogom streči v izpeljavi derzno izkovanih naklepov. O čudna pota previdnosti božje! Na tem mestu mesene sladnosti je v poznejših stoletjih Mihelangel sezidal eno nar lepših cerkev, posvečeno prečisti Devici, kraljici angelov. Kakor druge stavbe starega Rima, so tudi Dioklecijanove kopli sčasoma

veči del propadle v razvaline. Le *pinakotheka*, velikanska dvorana, v kateri so se združevali v raznobarnih trumah gostovi, se je ohranila, in ravno njo je imenovani umetnik v svetišče edinopravega Boga preimenoval. Obok, kateri strinja v višavi štiri roglike gerškega križa, je iz nekdanje *pinakotheke*, in, kar se vč. nar. veči vseh obokov. Sterme stoji popotnik pred osmimi velikanskimi stebri iz rudečega granita, ki ga podpirajo; štirje so še iz Dioklecijanove kopli, drugi pa ponarejeni. Pobožna spoštljivost pregreva serce, ko človek misli, da so ti stebri deloma posvečeni z žulji, s potnimi in kervavimi kapljami martirnikov kersanskih.

Na stenah so vtisnjene posebno krasne mojsterske presne slike. Med njimi je martirstvo sv. Sebastijana od Dominikina, pad Simona Maga, kerst Jezusov v Jordanu, smert Ananija in Safire, sv. Bazili odpovedujoč resnje telo cesarju Valentu, zveličani Nikolaj Albergati, ki bel kruh čudežno spreminja v črn. Sveti nadškof Nik. Albergati je bil namreč poslan do angleškega kralja Henrika VIII., da bi ga k katoliški veri nazaj pripeljal. S čim skazete resnico svojega uka? vpraša kralj. — S čimur hočete, odgovori Albergati. — Veroval bom, ako pri tej priči beli kruh, ki ga nese moj strežaj, premenite v črn. — Sveti mož naredi znamenje križa nad kruhom, in je črn. Kralj je veroval, pa se ni spreobrnul. Presne slike, o katerih govorim, so večidel poprej kinčale šempetersko veliko cerkev; bile so pa od ondašnjih stén varno odkršene in semkaj prenesene; v šempeterski cerkvi se na njih mestu zdaj znajdejo slike ravno tistega zapopadka, pa izdelane iz mozaičnega dela.

V vsakem roglji gerškega križa so še vdolane dragocene manjše kapele; nekako posebno častitljiva in skrivnostna se mi je zdela kapela sv. resnjega Telesa bliz velikega altarja. V roglji velikega altarja je bilo mesca novembra p. l. vse razkopano, ker marmorno altarjevo mizo niže prot sredini premikajo, da se bodo zadaj korski stoli v polokrogu postavili, enako korskim stolom naše stolne cerkve. Tlak je ves iz marmorja; papež Pij ga je že velik del dal iz novega narediti, lepše in svetlejše pa hoče tudi še ostalega prenoviti.

Strežba svete Marije angelov je izročena kartuzijanskim menihom. Iz cerkve se pride v prezali kloster; v cveterovoglu zidan obsega silno velik vert, katerega se tišči s svojim stebrovjem (*porticus*), ki nosi na sto stebrih štiri dolge dolge mostovže. Prebivališa menihov so, kakor sploh pri kartuzijanih, vse pri tleh, tako da iz imenovanega stebrovja hodijo v sobe. Vsak ima namreč v svojem razdelu tri sobe, vsak posebej svoj vertec, kjer si prideluje zelenjavo in sočivje, in v vertecu svoj vodnjak. Veliki vert pa, v sredi cveterovoglatega klostra, donša raznotere poljske sadeže. Obsajen je tudi krog in krog s košatimi pomarančnimi drevesi. Čaroven je konec novembra pogled teh dreves za romanja iz severnih dežel; košati verhi, temnozeleno listje, vmes natakneni zlatorumeni sadovi, to je krasota vse krasote; nevedoma se zbudi v duhu znana hvalilna pesem: „*Kennst du das Land?*“ itd. V sredi prekrasnih pomarančnih dreves na kartuzijanskem vertu tudi visoko v nebo svoj verh steguje stara cipresa, ktera je nar. večja izmed vseh, kar jih raste v Rimu. Pravijo, da jo je že glasoviti umetnik Michelangel z lastno roko posadil.

Ko sem se poslavljaj s svojim spremljevalcem, sem zvedil, da je tudi doma iz severne Evrope; vesel je bil, da je priloznost imel v svojem maternem jeziku govoriti. Naj mi bo od deleč stokrat pozdravljen beli brat Jožef iz Elzasa, ki mi je z neprecenjeno prijaznostjo razkazoval vse lepote!

Mašnik pri altarju.

Dvojno darilec, pastirjem^{*)} in kristjanskim ovčicam ob enem.

XII.

Mašnik dalje tiho moli,
To naj bode ti v spomin,
De premilo s križa doli,
Gleđa Mater Božji Sin.
Mašnik se na persi vdari,
Molil zdaj za mertve je;
Jezus — v svoji smertni tari
Moli za sovražnike.

Mašnik nadalje natiho moli, rekoč: *Po tem porelji obhajamo tedaj, Gospod, mi troji služabniki in troje sreto ljudstvo, spomin presrelega terpljenja, od smerti vstajenja, in častitega rnebohoda ravno tega Kristusa, Sina trojega, Gospoda našega, in darujemo trojemu predčudnemu veličastvu od trojih darov in dajaler ta čistli dar, ta sretli dar, ta brezmadešni dar, sretli kruh večnega širljenja in kelih večnega zveličanja.*

Stori se vrednega pogledati na te dari s potolaženim in milostljivim obličjem in vzeti jih; kakor si se bil vrednega storil vzeti dari svojega služabnika, pravičnega Abelua, in dariler našega očaka Abrahama, in brezmadešno posrečo, ki ti jo je daril Melkizedek, troj riši duhoven.

Tu se mašnik globoko prikloni in moli dalje: *Ponižno te prosimo, vsigamogočni Bog, reci prinesiti te dari po rokah svojega srelega angela na troj riši altar pred troje Božje veličanstvo, de bomo vsi, kar nas bo deležnih tega altarja, in zaršilo presreto Telo in presreto Kri trojega Sina, napolnjeni z rso nebesko dobroto in gnado. Po ravno tem Kristusu, Gospodu našem. Amen.* Kakor molitve pred posvečenjem ali povzdigovanjem, tako tudi molitve po povzdigovanju dvojno prošnja zapopadejo, to je, de bi Bog milostljivo sprejel dari v odrešenje mertvih in pa de bi pravovernike, ki se na zemlji živé, združil s svetniki v nebesih. S prvo molitvo po povzdigovanju prinesemo Gospodu dar in ga prosimo, de bi ga milostljivo pogledal in sprejel, de bi vsim, ki se ga vdeležijo, studence njegovih gnad se v vsej svoji obilnosti odperli, in de bi mu prav tako prijetno darovali, kot nekdanji sveti očaki, to je, v nedolžnosti in pravici Abelnovi, v veri in pokoršini Abrahamovi, in pa v dopadljivosti Melkizedekovi. Globoki priklon in pa kusljej pomeni ponižnost in pa spoštljivost naše prošnje. Trije križi čez dari pa pomenijo, da so omenjeni dari zlahtni sad na križu dopernešenega daru; križ, s katerim mašnik sam sebe zaznamaja, je pa prošnja, de bi vsigamogočni večni nebeski Oče nas po tem znamenji s svojimi nebeskimi dobrotami in gnado napolnil in obdaroval.

^{*)} Caput VI. De Canone post Consecrationem usque ad Orationem Dominicam.

1. Reposito itaque Calice et adorato Sacramento Sacerdos stans ante Altare, extensis manibus ante pectus dicit secreto: *Unde et memores. Ad verba illa: De tuis donis ac datis manus ante pectus conjungit, sed ita, ut pollices et indices uniti inter se remaneant. Deposita inde sinistra super Corporale ter dextera signat super Hostiam et Calicem simul, dicens interim: Hostiam + puram, Hostiam + sanctam, Hostiam + immaculatam. Postea super Hostiam tantum, et semel super Calicem tantum producit Crucem brevior, dicens: Panem + sanctum vitae aeternae, et Calicem + salutis perpetuae.*

2. Deinde stans, ut prius, extensis manibus prosequitur: *Supra quae propitio, dicturus autem: Supplices te rogamus, manus ita junctas Altari superponit, ut pollices et indices uniti inter se maneant et super Corporale consistant ac profunde inclinatus incipit tunc praefatam Orationem. Ad verba illa: Ex hac Altaris participatione osculatur Altare in medio, hinc inde super Corporale positus manibus, advertens ne Hostiam tangat, et protinus erigens se, jungit manus ante pectus dicens: Sacrosanctum filii tui; deinde vero dextera signat semel super Hostiam tantum; et semel super Calicem, sinistra super Corporale posita.*

Mašnik moli za mertve, rekoč: *Gospod! spomni se tudi svojih služabnikov in služabnic I. I., ki so šli pred nami z znamenjem vere in ki v miru spijo.* (Tu se stori spomin za mertve). *Prosimo Gospod! de ten in rsem v Kristusu spijočim dodeli kraj hladu, luči in miru. Po ravno tem Kristusu, Gospodu našem. Amen.*

Sveta mati katoliška cerkev misli na vse. Njena materna skerb obseže in objame vse njene otroke, naj že bodo, kjer si koli bodo. In kako bi li ona mogla pozabiti tistih svojih otrok, ki so se iz tega sveta ločili, pa za nekoliko časa vendar nebeškega veselja ne uživajo, temuč v vicah svoje še neoprane madeže obžalujejo? Ta premila mati nikdar daru svete mase Vsegamogočnemu ne daruje, de nebi prosila za verne duše v vicah, naj bi jim on polajšal njih muke ali pa jih milostljivo tistih otel. „Mi molimo“, govori sv. Ciril jeruzalemski škof, „v našem zboru za vse, ki so se iz tega sveta ločili, ker smo prepričani, de po molitvah, ki jih med svetim in strašnim mašnim darom za njih duše opravljamo, prav veliko polajšanje zadobé.“

Ko mašnik spomin in pa molitev za mertve konča, se terkne na persi in reče razumno te tri besede: *Tudi nam grešnikom, potlej pa potihoma dalje moli, svojim služabnikom, v tvoje veliko usmiljenje zaupnim, dodeli delez in združbo s svojimi svetimi apostelnj in mučeniki: z Janezom, Stefanom, Matijem, Barnabom, Ignacijem, Aleksandrom, Marcellinom, Petrom, s Felicito, Perpetro, Agato, Lucijo, Nežo, Cecilijo, Anastazijo in z vsimi svojimi svetniki. Prosimo te, ne po našem zasluženju, temuč po svoji prizanesljivosti nam daj priti v njih družbo. Po Kristusu Gospodu našem. Po katerem Gospod ršelej te dobrote vse strariš, posvetiš, blagosloviš in nam jih podeliš. Po njem, z njim in v njem se tebi Bogu Očetu vsegamogočnemu v edinosti svetega Duha godi rša čast in hvata.*

Za spominom za mertve pride molitev za žive, kakor za une uboge duše, tako tudi sami zase molimo in prosimo, de bi nas usmiljeni Bog vzel v družbo svojih svetnikov, izmed katerih se jih petnajst imenuje, in sicer: Sveti Janez, sveti Štefan, sveti Matija, sveti Barnaba, nekoliko časa pajdaš in pomagavec aposteljna Pavla, sveti Ignaci, apostoljski učenec in antiohijski škof, v Sirii leta 107 po Kristusu v Rimu pod cesarjem Trajanom od zverine raztergan; sveti Aleksander I, papež, ob glavo djan pod cesarjem Hadrijanom l. 132; sveti Marcellin papež in sveti Peter duhovnik, ob glavo djana pod cesarjem Dioklecijanom l. 304; sveta Felicita in sveta Perpetva, zakonske žene v Kartagi, ob glavo djane l. 202 pod cesarjem Septimijem Severom:

pronuntians: *Corpus et sanguinem sumpserimus.* Tum sinistra pectori admota, seipsum dextera signat, advertens, ne pollices et indices disjungantur et ne Planetam, vel quid aliud tangant. Ad verba: *Omni Benedictione*, frontem tribus ultimis dexterae manus digitis contingit, ad coelesti pectus ad et gratia humerum sinistrum et ad repleamur dexterum. Cum vero dicit: *per eundem Christum* manus ante pectus conjungit absque capitis inclinatione.

3. Cum Sacerdos dicit: *Memento Domine famulorum, famularumque tuarum N. N., qui nos praecesserunt cum signo fidei et dormiunt in somno pacis*, absque oculorum elevatione manus extendit, statimque illas jungendo ante pectus elevat usque ad mentum ad verba: *In somno pacis*, post quae pausa fit et non ante. Deinde oculis ad Sacramentum intentis et capite aliquantulum inclinato, Comemorationem Fidelium Defunctorum peragit per spatium unius Paternoster, et mentaliter potius quam verbaliter, Commemoratione facta extensis manibus prosequitur: *Ipsis Domine*, et in fine ad *per eundem Christum* manus jungit, ac caput profunde inclinat versus Sacramentum.

4. Tum sinistra manu super Corporale deposita, erectus stans percussit sibi leviter pectus tribus ultimis dexterae digitis unitis et curvis, advertens, ne pollice ac indice simul junctis Planetam tangat, et interim voce aliquantulum, nempe mediocriter elata, profert: *Nobis quoque peccatoribus.* Deinde extendit manus ante pectus et submissa voce prosequitur: *Famulis tuis etc.*; cum vero dicit: *Per Christum Dominum nostrum, per quem haec*

sveta Agata, sicilijanska devica, umerla po mnogih strašnih mairtrah v ječi l. 251 pod cesarjem Filipom; sveta Lucija, tudi sicilijanska devica, z mečem prebodena l. 303 pod cesarjem Karom; sveta Neža, rimska devica, ob glavo djana l. 304 pod cesarjem Dioklecijanom; sveta Cecilija tudi rimska devica, umerla v ječi l. 230 po neizrečenih mukah pod cesarjem Aleksandrom, in pa sveta Anastazija, zlahtna zakonska rimljanka, sožgana v Ogleju l. 304 pod cesarjem Dioklecijanom. V spomin pred povzdigovanjem se imenujejo, kakor smo slišali, razun Matere Božje preč. Device Marije, le sami svetniki, v spominu za mertve zraven svetnikov pa tudi svetnice, ali ob kratkem, oba spola zveličanih; zakaj, kakor dez sam na sebi ni razen, vendar le po raznih pozemeljskih rastlinah razno vspehuje, tako de se beti šmarnica, ki jo porosi, de se roža rudeči, lilija plavi in solnčnica rumeni, in de drugačni sad vinska terta, drugačni olika in pa spet drugačni jablan rodi, vendar pa med tem, de brez dežja nobena rastlina ne tekne, tudi nebena po njem svoje izvirne narave ne zgubi. Tako tudi ena in tista gnada svetega Duha v raznih osebah se razno kaže, pa jih le vendar, če prav po raznih potah, v večno zveličanje pripelje. Tu najdemo zraven gorečih in serčnih služabnikov božjih lepi venec ženskega spola; deklince komaj detinstvu odrasene s serčnostjo junaških devic, in pa siabo in boječe zakonske žene s stanovitnostjo makabejske matere za sveto Jezusovo vero neizrečene muke terpeti in svojo kri preliti.

Ko mašnik omenjeno molitev tihoma odmoli, reče na glas: *Od rekomaj do rekomaj.* In streznik odgovori: *Amen.* Potem mašnik na dalje s prejšnjim glasom: *Molimo. Z Zveličarjevo zapovedjo opominjani in podučeni z njegovim Božjim naukom upamo si reči.*

OSTATKI.

Na grobu maternem.

Tukaj, oh tedaj počivaš,
Moja ljuba mamica!
Vec solzice ne prelivaš,
Skerb, ne rani ti serca!
Serce, ki me je ljubilo,
Več ne tolče zdaj za mé,
V hladnem grobu spremenilo
Se v pešico je zemlje.

Vender vem, nje duša ljubi,
Kot me je ljubila kdaj;
Upanje to misli snubi
K tebi, mati! tudi zdaj.
Duh me vedno tvoj obdaja,
Kar telo umerlo je,
On mi kaže gor do kraja,
Kjer bom zopet našel te.

V miru spavaj, mati moja,
Večni pokoj Bog ti daj,
Naj dušica blaga tvoja
Vživa gori sveta raj!

Fr. Silvester.

omnia Domine semper bona creas, manus ante pectus junctas tenet. Post ea manu sinistra Corporali superposita ter dextera signat super Hostiam et Calicem simul dicens: *sancti fides, viri fides, bene dicis.* Ad verba: *praestas nobis*, Discooperit Calicem eadem manu dextera, et genuflexus Sacramentum adorant. Facta genuflexione indice sinistro premit s. Hostiam ex parte cornu Evangelii contra Altare, eamque ex altera parte elevatam accipit inter pollicem et indicem dextrae manus; tum sinistra accipit calicem ad nodum, et cum eadem tres cruces facit super calicem in aequali altitudine et magnitudine (a labio ad labium dicens: *Per ipsum, et cum ipsum et in ipsum*). Deinde sub his verbis: *est tibi Deo Patri omnipotenti in unitate Spiritus sancti* facit alia duo crucis signa, in eadem altitudine ut priora; et quidem eorum prima linea ducitur cum Hostia a labio exteriori Calicis motu recto versus corpus celebrantis, ita tamen ut Hostia non exeat de Corporali; secunda vero ducitur a cornu Evangelii versus cornu Epistolae, cavendo ne Hostia ducatur super brachium. Postea Celebrans defert Hostiam super Calicem, quem elevat per nodum manu sinistra quatuor circiter digitis ab altari, interim dicens: *secretum: omnis honor et gloria.* Reposito statim super Altare Calice, quem pergit tenere per nodum sinistra manu, deponit Hostiam e sua dextera super Corporale, ubi erat prius. Tum extergit indices et pollices utriusque manus supra Calicem, depositaque mox sinistra in pedem Calicis, Palla ipsum cooperit; ac deposita utraque manu super Corporale, adorant genuflexus Sacramentum.

Nočni ozir*).

Solnce vgasne
Žarke krasne,
Tiho plava za goró,
Žvergolice,
Mile tice,
So odpele mu slovó.

Noč razgerne
Krila černe
Čez zeleni log in gaj;
Bo duhove,
Zle sinove
V krog podil nemirni smaj.

Kot prisega
Večna bega
Slad življenja milega;
Al pervine
V razvaline
Bo Modrost obračala?

O, sirote
Bog dobrote
Ne pozabi v veke no!
Iz višine
Na globine
Milostljivo nanjo sre.

Že krilati
V hiši zlati
Lučice prižigajo.
Vse veselo,
Ki se vnele,
Zvezdice me gledajo.

Čuj! — krilata
Struna zlata
Gor' na tiri zaberni.
In soglasno
Zvezdje krasno
Tje v daljavo se glasi.

Zlata lira,
Ki prebira
Se, prepeva mi molčó:
„Strune vbrane,
Neugnane
V tvojem srcu naj doné.

Glej! stezice
Gor' zvezdice
Nikdar, nikdar ne zgrešé:
Hodi zvesto
Pravo cesto
Tudi ti do smerti dné.

Ne zastane,
Se ne gane
Zvezda od severnice:
Ne pobegni,
Ne odtegni
Od ljubezni božje se.

Za devico
Gor' stezico
Kaže gosta rimčica.
Gor' oziraj
Se le zmiraj
Ti, ki hodiš pot neba.

Voz goreči
Blisketeči
Ze prihoda čaka tam.
Le potruđi,
Se ne mudi
Vozit gor' se z ženinam.

Si mučenec,
Lepi venec
Kaže milo ti nebó:
Kincal čelo,
Ko v deželo
Rajsko rane te nesó.

Ne obupaj,
Le zaupaj!
Te tolaži rimski križ.
Vera sveta
Ti obeta:
Gor' rešenje zadobiš.

Si v potrebi, —
Gor' na nebi
Glej zakladov luč' berlé:
Ura mine
In ledine
Rajskih rud te bogaté.“

Glas preneha —
Serce vpeha
Že se od navdihanja.
In puniza,
Zemlji bliža
Glava mirno se na tla.

Oj na trati
Glej letati
Lepe, lepe lučice!
Kakor tice
Zlate lice,
Kot otrinki zvezdice.

Al zvezdice,
Al so tice
Priletele iz neba? —
Bodi slava
Ti, višava!
Ginejo me v dnu serca.

Ne zvezdice,
Zare tice
Zlate so kresničice,
Le obudi
Zemlja tudi,
Kar budi na nebu se!

O, iz zemlje
Luč' ne jemlje
Miljena kresničica;
Solnce milo
Poklonilo
Žarke v god je detota.

Oživeli
Zdaj goreli
Bodo v večni kras godú,
Da zvezdiše
In zemljise
Sveti v slavo se Bogú.

Noč nemila
Je minila,
Noč veselja le je zdaj.
Mila, blaga
Luč' premaga,
Me objema svitli raj.

Le počivaj,
Mir vživaj.
Serce v božji milosti!
Radovalo,
Počivalo
Sladko boš nad zvezdami.

Lovro Mencinger.

Hvala čistosti.

Drevo življenja vsega raja
Naj lepši je rodilo sad,
Košata senca celo smaja
Vabila je v pohlevni hlad:
Al čistosti, — o naj spoznal bi svet!
Vse lepši je sneženo beli cvét.

Kaj veličastno po višavah
Rumeno solnce se zlati.
Kralj zvezd v nezmerjenih daljavah
Obséva, greje vse stvari:
Al čistosti, — o naj spoznal bi svet!
Vse lepši je sneženo beli cvét.

Milijone zvezd — kako prijazno
Naproti z néba nam migljá!
Da serce, ce ni vére prazno,
Stermenja sladko zaigra:
Al čistosti, — o naj spoznal bi svet!
Vse lepši je sneženo beli cvét.

Premično morská se veršina
Od solčnih žarkov lesketá,
Deržina rib, morjá zverina
Sijajna se radigová:
Al čistosti, — o naj spoznal bi svet!
Vse lepši je sneženo beli cvét.

Studenček bister izpod skale
Ko belo srebro prikipi,
Rosí mejice in obale.
Po senčnem logu tje šumi:
Al čistosti, — o naj spoznal bi svet!
Vse lepši je sneženo beli cvét.

Kogá ne gine spomlad mila?
Odklepa spet na zemlji raj;
Za cvetko cvetka je priklila,
Zelen je dol že, hrib in gaj:
Al čistosti, — o naj spoznal bi svet!
Vse lepši je sneženo beli cvét.

Zazná se v jutro zora zlata,
In zablíši mi solčni žar,
Smehljá se mi zelena trata,
Serce objame skrivni čar:
Al čistosti, — o naj spoznal bi svet!
Vse lepši je sneženo beli cvét.

Že tičke budno žvergolijo,
Drobijo pesmice sladké,
Vesél poslušam melodije,
Mi radosti skakljá sercé:
Al čistosti, — o naj spoznal bi svet!
Vse lepši je sneženo beli cvét.

Lepóta rajskega začetka,
Oj čistost, snežno-beli cvét!
Zakaj med nami si tak redka?
Zakaj te bolj ne ljubi svet?
Ljubezen tvoja, čistost, rajska hči!
V oserčju mojem véčno naj gori. Ant. Namre.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Preteklo nedeljo so se obhajale kaj lepe nove maše po več krajih naše škofije. V Ternovem v Ljubljani je imel novo mašo gospod Jan. Vesel, Ljubljanečan, ktera je bila že tretja v prostoru, prelepi novi cerkvi. Povzdigovali so jo p. n. gosp. korar in sem. vodnik Jan. Novak ko arhidijakon, navdušena pridiga gosp. šolskega vodja in duh. pom. Jan. Rozmana, prelepo petje itd. — V Šentvidu nad Ljubljano je bila posebnega spomina vredna nova maša gosp. Lor. Bergant-a iz rodovine znanih Komanov iz Dravclj, pri kateri so pridigali novega mašnika stric preč. g. Jak. Koman, dekan v Škednji pri Terstu. V tej rodovini je od treh sester osem še živih duhovnov, katerih je bilo sedem na novi maši. Dva izmed njih, gg. Jože in Janez Koman, dvojčka, sta imela l. 1847 v Šentvidu ob enem dnevu novi maši, pridigal pa je že takrat tudi njun starejši brat, sedanji dekan g. Jak. Koman. Vse to se je godilo pod sedanjim gosp. fajmoštrom Bl. Potočnikom in je nov dokaz, kolike zasluže ta ljubljani duhovni oče imajo v svoji lepo olikani duhovni. Ta olikanost je poterdavala tudi njih posebno izurjeno pevstvo, ki je v cerkvi novomašno slovesnost povzdigalo, pri gostovanji pa veliko množico svatov iz vsih stanov vedrilo in razveseljevalo. Da se kaj takega zopet sliši, bode preteklo veliko Save in res naj berže več stoletij. Res lepe so slovesnosti novomašne, častitljiv duhovni stan; ravno zato pa se je treba že iz mladosti nanj pripravljati, poklic gojiti z lepim življenjem in zanj moliti; zoper poklic pa se ne vsilovati, ker tukaj je resnica in ne igrača. — Ravno to nedeljo sta imela na Berdu novi maši dvojčka gg. Pavliča, Kozma in Damijan, sinova ondotnega g. poštarja. Mlajši je imel slovesno mašo ob devetih, potem so p. n. gosp. korar Jož. Pavšter pridigali, in nasledvalo je precej nato presveto opravilo njegovega brata. Neizmerne sile ljudstva je bilo prigermelo iz vsih krajev, celo iz Štajerskega. Ako omenimo tukaj še gg. Ant. in Nac. Tavčarja, dvojčkov, ki sta l. 1852 imela v Poljanah novi maši, in pa da jo vsih teh šest duhovnov iz Kranjskega še živih in v naj boljših letih, smemo pač reči, da kranjski deželi v tej veseli dogodbi ni blezo enake na svetu.

*) Namen ima, kakor pri gosp. Virku.

Iz Dobrepolja. Z žalostnim srcem primem danes pero in naznanim, da 21. maj. serp. so nas zapustili naš čast. g. M. Tavčar, ki so toliko let tako dobro oskerbovali našo faro med bolhnoostjo ranjcega g. fajmoštra in potlej po njih smerti. Res milo se nam dela, ko se spominjamo njih prelepih nauk in vednega neutrudljivega prizadevanja za naše zveličanje. Noč in dan so delali, vedno se vojskovali z grešnimi navadami in napakami, in veliko so opravili: Bog jim poverni! Posebno so se ustavljali pregerdi zverji, ktera hoče vse mladost požreti, ostudni nečistosti. Veliko duš so obvarovali groznega nečistega greha, vedno priporočevaje čisto ljubezen do Jezusa in Marije, pogosto prejemanje sv. zakramentov, in zagradovalje vse prepovedane poto, kolikor koli in kjer je bilo le mogoče. S svojo gorečnostjo so si tudi marsikaj sovražnikov nakopali, ali le malo časa so jih sovražili, ker kmali so spoznali, da jim le dobro hočejo. Kako so jih ljudje ljubili, se je vidilo 16. u. m., ko so zadnjikrat pridigali, ker bilo je vse v joku. 21. u. m. so zadnjikrat maševali in po sv. maši so šle deklice jim roko poljubiti in jih zahvaliti za neutrudljivo prizadevanje za njih nedolžnost. Darovale so jim lep venec, spomin srečne zmage, ker gotovo mnoge se imajo njim zahvaliti, da so se ohranile modre in nedolžne. Ob zoru tega dneva so zapustili našo faro, v spominu pa gotovo ostanejo, dokler bo fara stala. Bog daj, da bi tudi seme njih neprecenljivih nauk in lepih zgledov vedno dober in obilen sad rodilo!

— n —

V Dolnojezeru v cirkiški fari se je 31. u. m. grozna nesreča dogodila. Zunaj 2 hiš in cerkve je pogorela cela vas, 43 hiš s hlevi, skednji, kozelci, tudi 20 preičev in 1 tele; in pokončano je seno, žito in ves spravljene pridelek. Zavarvanih je bilo le malo, torej nesreča toliko večji, zlasti ker je lani toča pobila, letos pa so gosnice vse končevale. — Reveži vpijejo za pomoč, prosijo tudi, da bi dobre roke po „Danici“ kaj storile v njih polajšanje. Danica, kakor vselej, darove rada sprejema in odpravlja. (Dopis prihodnjič.)

Program novomeške gimnazije leta 1865. Z. Tri učne sestavke razglasa ta letnik. Spisal je vse v slovenskem jeziku P. Ladislav Hrovat. Posnetek perve P. Ladislavove razprave: „Hieronim, čegav je?“ je ta: Hieronim je bil rojen med Slovenci v Stridon-u in je umel njih jezik, po rodu pa je bil Rimljan, t. j. prav za prav, po narodnosti spada sv. Hieronim Rimljanom. Berž ko ne je bil sin bogatega naselnika rimskega, kakoršnih je bilo po provincijah veliko. Tako P. Ladislav. Nas pa se je polastila neka bolj poredna misel, ko smo prebirali zanimivi sestavek. Sv. Hieronim imenuje res, kakor g. pisavec pravi, panonski (po Terstenjaku: slovanski) jezik „barbarski jezik“ in „lat. jezik“, „naš (-moj) jezik“ (nostra lingua, nostrum eloquium). Latinci so mu: „homines meae gentis, meae linguae.“ Mogoče bilo bi pa vendar le, da bi bil sv. Hieronim sin bolj premožnih slovanskih staršev, čeravno je, kakor sam pravi, kot otrok nosil rimsko obleko, togo. Ti premožni starši bili bi pa sina v takrat bolj omikanem latinskem jeziku in slovstvu dali izobraževati; toraj bi se smel imenovati Hieronim tudi po rodu Slovenec, čeravno nekoliko izneverjen; kakor se pri nas tudi otroci slovenskih grajšin, ki umejo bolj nemščino od slovenščine, ne smejo imenovati, kar se narodnosti tiče, da so Nemci; ker Slovenci so, čeravno jim nemščina bolje gre od rok. To je le osebna misel, ker Hieronima nebi radi zgubili mi Slovenci; nočemo je pa nobenemu vrtati, naj manj učenemu g. pisavcu, ki nam je drag biser vsaka besedica iz njegovih ust.

Drugi sestavek, „pogojni stavki latinski“, uči nas latinske slovnice na podlagi slovenske besede, kakor je že marsikaj pisal P. Ladislav. V tretji razpravi „Begriff- kako po slovenski?“ priporoča g. pisavec mestu „zaumen“ poleg mnogih bolj svobodnih prestav z glagoli (was du für Begriffe hast: kaj meniš ...) i. dr. za bolj subjektivno plat

besede „Begriff“ — razumek, — za objektivno — umej (umek) —. Sledijo v Programu naloge, ki so bile zastavljene učencem gornje gimnazije v slovenščini in nemščini; to nas posebno zanima, da vemo, kaj mladina po gimnazijah piše, pa tudi vsakemu učencu bo čez leta drag spomin, ko bo videl, ktere naloge je kdaj izdeloval v šolskih klopčih. Posneme v tem želimo drugim letnikom. Imenik učencev je pisan, kot je od nekdanj tu navada, pravilno. Hvaležni prečastnemu g. vodju in gg. učnikom novomeške gimnazije smo djali iz rok program prebravši ga, ter mislimo: venec zmage gre novomeškemu letnemu poročilu med vsemi drugimi letošnjimi slovenskimi.

S Pivke. Kakor drugod, se tudi pri nas razne posebne poto poskušajo, da bi se pobožni duh bolj obudil in oživil. Pred kratkim, 23. in 25. julija, so bile v dveh sosednjih farah, v Hrenovicah in po tem na Studenem potoje sv. križevega poto blagoslovljene, ktere so bile sicer še pred časom napravljene, jim je pa manjkalo posebnega dotičnega blagoslova. Opravila, ktero so imeli č. o. Salvator Pintar, gvardijan iz ljubljanskega samostana sv. Frančiška, ni potreba na drobno popisovati; le toliko naj omenim, s koliko gorečnostjo in obilnostjo se je ljudstvo vdeleževalo take cerkvene slovesnosti, kako so odbrani mladenči si v čast šteli, podobe sv. križevega poto paroma nositi, kako so deklice belo ovenčane se željno silile zopet paroma pri svetih podobah svetiti. Obleka pri mladenčih je bila po svoje, pri deklicah po svoje enaka, in manjše deklice so v enem kraji bile v belo oblečene, v enem kraji bolj odrasle pa v černo napravljene, kar je nekdanja praznična barva za ženstvo v teh krajih. — Ako bi mi bilo še kaj povedati o znamenjih žive pobožnosti v naših straneh, bi imel imenovati bratovšine. V vsaktero, kar je bratovšin bolj znanih, je mnogo oseb zapisanih. Zlasti šteje bratovšina živega roženkranca, ktere podružnica je v Hrenovicah, že blizu 1000 udov; tudi v bratovšino presv. Rešnjega telesa v Ljubljani je iz vse Pivke že blizu 100 oseb vpisanih. — Podloga pravega kersanskega življenja je dobra duhovšina; za njen zarod mora vsaka stran po svoji zmožnosti pripomoči. S Pivke dolejš, v primeri s kranjskimi, ni bilo dosti domačih mašnikov; to leto pa so od tod trije mašniki posvečeni, in sicer mesca maja g. Janez Zagorjan iz Postojne, kterege nova maša je bila v Ljubljani, zdaj mesca julija pa g. Anton Lenasi iz Hrenovic, in gosp. Anton Osana iz Razdertega, ki bosta oba doma imela svoji novi maši, eden 20., eden 27. avgusta. Take slovesnosti spodbujajo tudi druge starše in mladenče, da naj bi po svoje bolj skrbeli pripomoči k pomnoženju dobre duhovšine. Vstanovila, ki jih je ranjki g. Jan. Kalster odločil za učence, zlasti za notranjske in pivške, bodo marsikteri bistri glavi v korist tekle. — r.

S Krasa. † Glej, blaga „Danica“, de rad ubogam in se po tvojem nasvetu oddihujem, pa mi le malo koristi, zakaj naš sloveči Kras ni zdaj prav nič krasen, ampak ves dolgočasen in popaljen, njegovo kamenitje vse žareče, in zdi se mi, de tavam proti pešenemu morju saharške pušave. Pa kaj rečem, de tavam? Se li po železnici tava? Ne, ne! tu se po železnem traku tako naprej dirja, kakor ubog štrus pred divjim lovecem, ali kakor grešnik v svojo nesrečno osodo. Pa pri vsem tem je tudi ta naglost včas le predolga, zlasti če kristjanska duša na vozovih tretjega, pa tudi drugega reda zaide med „liberalne“ osebe. — Taka se je bila meni pripetila. Prosim, le pazljivo poslušati.

V Divaci skobacim na voz drugega reda; bilo nas je skupaj šest moških obrazov raznih let. Kar ti neki kosmač sproži: „Dunque questo nido é villaggio di vacca?“ — kar bi se po našem glasilo: To gnezdo tedaj se zove Kravja vas? — Pajdaši se tej jalovi bistroumnosti zakrohota; mene pa živa nevolja spreleti. Segavec, to vidši, me vane vpraša: Je li nima prav? Jez odvernem, de ne, ter mu razlagam, de se omenjena vas ne zove Divaka, am-

pak „Divjača“ ali prav za prav „Divjača“, in mu povem, kaj de po slovensko pomeni. — Pa s tem le iz luže v mlačo zabredem. Ferčimo memo Povira in tudi o imenu te farne vasi sem primoran svojo slovensko učenost pokazati. Zdaj dervimo proti Sezani, in zopet me nadleguje za njeno etimologijo. Rečem mu, da ta vas se ne bi imela zvati Sezana, ampak „Suzana“, in sicer zato, ker je gotovo svoje ime dobila od svete mučenice Suzane, ki je nekdaj imela na griču poleg vasi svojo kapelico. In pa de tako več družih vasi tudi od svetnikov ali svetnic svoje imena ima, kakor Šmartno od sv. Martina, Šmarjeta od sv. Marjete. Pa nadležniku še ni dovolj, hoče se tudi še učenega delati, ter se pomuza in me pobara: Če je Suzana pa tudi gotovo svetnica? Odgovorim mu, da katoličani mučenice, ki so za sveto vero kri prelile, za svetnice imajo in torej tudi sveto Suzano. — „Pa njena komedija z dvema starcema na vertu?“ pritiskuje Lah. Nato se mi kar hitro pojasnijo, kam pes tace moli, ter ga namesti odgovora poprašam: „Ne zamirite, prijatelj, vi ste morebiti jud?“ — Uni: „In ko bi bil?“ — Jez: „Potem vas zagotovim, da vaše nespodobno vprašanje zastran Suzane očitno spričuje, de niste nikakor pravoveren Abrahamov vnuk. — Ste li protestant? Bote vendar vedili, de vaš apostelj Suzanino zgodbo zaverže. — Ste pa katoličan? Tada vam rečem: Ne metajte svojih biserov pred svinjo, de jih kje ne potaptajo z nogami, in de se ne obernejo ter vas raztergajo. — Naj berž pa ste nevernež po sedanjem kopitu, in če sem jo zadel, veste, de je bilo vaše vprašanje gola nespamet, zakaj pečati se z rečjo, ki se ne primerja v vašo berkljarnico, je gotova — nespamet.“ — Zopet se tovariši na vse gerlo zakrohota in pa še tako z rokami ploskajo, de nas vtikljivec prec na stajališi molčec zapusti in se v drugi voz preseli.

Na Nabrezini se poslovim s svojimi tovariši, se vsedem na pripravljeni voziček in jo dalje derdrám po kraškem svetu. Tu mi za kratek čas moj voznik pripoveduje, de so letos neki tuj gospod bili v njih šoli, pa naj prvo ukazali, de imajo učence svoje peče raz glav potegniti in v prihodnje vselej v šoli zologlave biti. — Jez mu velim, de je to morde po novi šegi? Kmet z glavo odmaja, ter reče: Jez bi pa mislil, de po sebičnih muhah. — Na dalje so se neki gospod hudo togotili, de odraseni otroci o žetvi in terganji prosto (vakance) imajo. Jez pa sam pri sebi mislim, de omenjeni gospod „Kdorsibodi“ gotovo ne pozná 86 §. šolskih postav. — Na vse zadnje mi moj voznik še pripoveduje, da v nekterih krajih nova grozdana bolezen razsaja. Jagode se namreč loti neznan červic, in kmali je po grozdu. Pristavi še, de to je zopet očitna kazen Božja. Poterdim mu, ker pa ravno v duhu do kopalnic pridem, ga plačam; ob enem se pa tudi s teboj, blaga „Danica“, poslovim in nič bolj ne želim, kot de bi ti imel drugi pot prav kaj veselega dopisati. Z Bogom!

Komniška dekanija na Krasu. (Dalje.) — Kjer se o posebnih priložnostih, kakor je tudi škofovo obiskovanje, marsikaj vidi, naj nekatere dogodbe in okolišine omenim in o njih svoje misli razodenem.

Zastran obnašanja ljudstva v cerkvi in pri slovesnostih sploh ne morem drugač, kakor Kraševcem vso hvalo dati. Neolikano ljudstvo ne more, da bi v veliki gnječi ne kričalo, se ne rilo in gnjetlo sem ter tje, in vsak bi bil rad prvi. Tukaj pa sem najdel povsod vse tako mirno in tiho, brez pahanja in krika, da sem si mislil: ljudstvo je ali že samo na sebi tako pohlevno, ali pa je ono od duhovščine tako lepo obravnavano, — berž ko ne, je pa oboje sklenjeno. — Všeč ljudem je, da mil. knez nadškof ne delajo razločka, zato pa tudi oni med seboj ne išejo spredstva; imenitnejši z nižjimi zmešani se vverstijo botri s svojimi birmanci in nobeden ne gleda drugega prekositi ter mu sprednjega prostora prevzemati, ker pri sprejemi skrivnost Božjih smo vsi enaki.

V obleki se nosijo Kraševci prav čedno, bi djali na pol gosposko. Glavo ima ženski spol pokrito z ruto ali kako tančico, kakor se spodobi; druga obleka je po mestnem ponarejena, in lahko se vidi, od kod je to, da je namreč blizo Tersta. Kar pa zlatnino tiče, je imajo preveč na sebi; nosijo namreč zlate uhane, zlate perstane, vratne verižice. Če že na zagorelem vratu in udelanih rokah te reči kaj ne pristujejo, se še manj priležejo revščini na Krasu. Vender sem pa tudi slišal, da sem ter tje je ta zlatnina dedšina (erbsina), ki gre od rodú do rodú, in hvale vredno je, da povsod na ovratnih verižicah visijo križčiki; znamenje, da so bili predniki dobri kristjani, pa tudi opomini mlajšim in naslednikom, da naj v življenji vselej imajo križanega Gospoda pred očmi.

O birmancih se mora pričati, da so bili dobro in skrbno pripravljeni za sprejemo sv. birmе. Ne le samo v pričó mil. kneza nadškofa, temveč od Njih samih so bili izpraševani, in so glasno in dobro odgovarjali, še posebno v nekterih krajih. To kaže gorečnost in trud gg. duhovnov, kar je toliko več hvale vredno zavolj tega, ker morajo biti izurjeni v več jezicih, ako hočejo s koristjo vravnati svoje ovčice. Narod je res slovenski, toda med bogatejšimi posestniki in priseljenci so eni Talijani, drugi Furlani, tretji Nemci, in ker vsak duhoven slehernega teh jezikov dobro govori, se more v drugo hvalo kraškemu duhovnu tudi to reči: „Quot linguas cales, tot personas vales.“ — Tudi zunanja oprava malih je bila prav lična in nežna. Vsaki birmanec — čedno napravljen — je imel en šopek cvetlic na klobuku, drugega pa na sukniici na persih pripetega. Birmanke so imele krog glavice vence, spletene iz ponarejenih ali pa iz cvetečih rastlin; zraven tega pa je sleherni deržala v roci cvetlični šopek. Boter birmancu v tih krajih ne priveže pletke okrog čela, duhoven namreč, kateri zbrisuje sv. krizmo s čela, hodi precej za nadškofom. Tudi te navade ni, da bi botri denarna darila o ti priložnosti pušali v cerkvi. Po birmi se otroci z botri vred pred cerkvijo k štantom spravijo, in vsaki birmanci otrok mora naj manj celi tucat kolačev dobiti, ktere na trak natvezene seboj domú vleče. Ker se pa vse to in tako v malo dneh pojé in požene, so pač naj bolji darilo birmancem dobre mašne bukvice ali zraven tudi kak terd srebernjak, ktere ga si je boter v boljših časih prihranil, birmanček pa ga bo gotovo tudi smuknil za dolgi spomin na sv. birmo in botra v svojo hranilnico.

Tudi kraške šole so mil. vikšji pastir obiskovali in so šolske otroke nekoliko sami izpraševali, nekoliko pa jih izpraševati ukazovali. Posebno komniška šola je polna otrok; ima dva učenika, ktera se, kakor je čutili, zlo trudita za vse, kar je otrokom v prid.

Ene reči sem pogrešal, ktera otrokom k omiki duha in občutnosti serca veliko pripomore; in to je petje. Otroci naj se navadi, da se bo o prostem času s koristnimi rečmi pečal, med kterimi je gotovo petje. Ako bi le vsak dan kako pesmico zapeli, in sicer zdaj sveto, zdaj nedolžno veselico, bodo ob koncu šolskega leta veliko znali. Kako lepó se odraslim in tudi otrokom samim zdi, če smejo že v otročjih letih očitno ktero zapeti, postavim pri sv. maši, pri procesijah itd. Zanesljivo bi tudi visjega pastirja veselilo, ako bi birmance ali birmanke v šoli, ali kjer si bodi, peti slišali. To bi bilo v čast gg. duhovnom in učiteljem, visjemu pastirju pa ljubši kakor grom možnarjev ali kje kak drug umetalni kratkočas, kteri veliko denara vzaame, pa nikomur ne koristi. (Dalje nast.)

Iz Duneja. + Imenitna svečanost se je obhajala prve dni avgusta na Dunaji, peta stoletnica vseučilišča dunajskega. Dunaj je središče politiskega življenja vseh avstrijskih narodov; je pa dunajsko vseučilišče po pravici „alma Mater“ (mila mati) duhovskega, znanstvenega življenja za celo Avstrijo; kajti iz dun. vseučilišča izhajajo večidel učitelji mnogoverstnih znanstev, ki poslujejo po

raznih kronovinah, cerkvi in državi v prid. Spodobi se toraj, da tudi mi Slovenci saj v „Danici“ spominek postavimo peti stoletnici dunajskega vseučilišča. V ta namen služi naj kratek popis svečanosti, kakor se je obhajala.

Mislil bi bil človek, da bode celo dunajsko mesto imenitno svečanost veselo in prav slovesno obhajalo; pa žalibog da temu ni tako bilo: mesto se nič vdeležilo ni ove toliko pomenljive svečanosti. Vzrok je berž ko ne ta, ker ni zmogla ona stranka, ki je tirjala, naj se stoletnica obhaja mesca marca, ker je tačas l. 1365 bilo dano ustanovno pismo, ne pa mesca avgusta, kakor je tirjala konservativna stranka, ker je tedanji papež Urban V mesca junija in julija poterdil ustanovitev vseučilišča. Po pravici so se potegovali katoliški učenjaki ravno za ta čas, ker so hotli s tim vnovič poudariti, da je včeučilišče dunajsko katoliško, in ima tako tudi ostati, in ker ni kazalo, da bi mesca marca zunanjim zastopnikom vseučilišč mogoče bilo, priti na Dunaj. Za možake, katerim že beseda „katoliško“ ves drob oberne, je bilo, se vé da, to zadosti, da doba papeževega poterjenja nekak vpljiv ima na čas obhajati stoletnico vseučiliščino. — Pa naj se togotijo; dobra stvar je za zdaj vendar le zmagala, in kuhanje nasprotnikov le kaže, da katoličani, ako so le serčni in zložni, še veliko premorejo.

Pa skoraj sem predaleč zavil od svojega namena, toraj nate berž kratek popis svečanosti. — 1. avgusta ob 9 se zbere v stolni cerkvi sv. Štefana odbor za svečanost in zbor učiteljev vsih četirih oddelkov (fakultet), potem nekaj namestnikov mestne županije, in mnogo zastopnikov zunanjih vseučilišč in dolga versta možev, ki so se učili na dunajskem vseučilišču. Prevzvišeni g. kardinal Rausser so potem slovesno sv. mašo služili. Na altari so gorele orjaške sveče, ki so se pa od prevelike vročine ena za drugo pripogibale, tako da so mežnarji med svetniki sem ter tje plezali in sveče ravnovali, kar pa ni prav pomagalo, zakaj ena se je bila goreča zvernila na prelepi kip sv. Štefana, in komaj se je ugasnila, da se ni kip plamena vnel. Druge so mogli odstraniti, tako da je več luči se pogrešalo. Ko bi bil praznoverec, bi iz tega sodil, da ne bo zanaprej sreče več; pa vseučilišče, ki je toliko nevarnost že prestalo, bo tudi v prihodnje, dokler solnce kat. vere Avstriji sije, nasprotni moči odbijalo, branilo značaj katoliški.

Po Božji službi se zbere vsa množica v veliki cesarski redutni sobani. — Rektor Hyrtl pozdravi občinstvo s prijetno, gladko besedo, kakor je temu izverstnemu možu lastno. V svojem govoru omeni, kako da je dunajsko vseučilišče močno pripomoglo k povzdigi človeštva in k razvitku nemškega znanstva. Zatorej, pravi dalje, se peta stoletnica ne obhaja zaradi starosti vseučilišča, ki je prišla sama od sebe; marveč zaradi njegovega petstoletnega dja nja. Slednjič prav serčno pozdravi goste iz blizo in daleko, in dá besedo predsedniku naučnega svetovavstva pl. Hasnerju. Jedro njegove besede je bilo, da se ima vseučilišče in znanstvo sploh sprevidnemu cesarju posebno zahvaliti, da se bolj prosto giblje, kakor nekdanj, ko se je vlada bala prostega duha v državi in v družbah. — Rektor govorniku odverne: da pod brambo pervosednika Hasnerja, ki je v šolskih zadevah prvi svetovavec njih veličanstva, se bode prostost vseučilišču ohranila, in da jo bode vlada branila ne toliko zavoljo „praktičnega dobička“, ampak ker je vseučilišče stan prostega duhovnega razvitka.

Zdaj stopi na oder mestni župan dr. Zelinka, ki omeni, kako da so bili mestnjani z akademikarji vedno zložni. — Zopet mu odverne rektor, ter priterdi besede županove z nekaterimi zgodovinskimi dokazi, ki so nas poslušavce malo na muzanje silili. — Na versto pridejo zdaj nadomestovavci drugih vseučilišč. V imenu nemških je govoril prof. Waitz iz Göttingen-a, v imenu avstrijskih rektor Krakovskega vseučilišča Dunajevski. Pervi pravi, da je vesel, da se obhaja ustanovitev semenišča (Pflanz-

schule) za znanstvo v deželi skoz in skoz nemški. Po tem hvali na dolgo in široko „nemški duh“, in povzdiguje „nemško“ znanost. — V svojem odgovoru živo navdihnjenem pravi rektor Hyrtl, da čeravno je nemški narod politično razcepljen, je vendar enega duha na polju znanstva, kar je sad nemških vseučilišč.

Potem so bili po imenih poklicani zastopniki zunanjih vseučilišč, ki so donesli dunajski sestri v zavitek skrite pisane vošila, so pa tudi skoraj vsi ustmeno sporočevali svoje želje. In smo čuli mnogo, mnogo od „nemškega duha“, „nemške znanosti, natančnosti, marljivosti, jasnosti.“ In! pri tem ko se v sobani „nemški duh“ do nebes višin povzdiguje, se zunaj zaglasijo vojaška godba, ki prav živo gode „Naprej zastava Slave!“ Na vprašanje svojega soseda: kaj je to? mu odgovorim: to je Slovencev narodna pesem!*)

Zunanjih vseučilišč so poslale sledeče svoje poročnike: Bazel, Berolin, Bern, Bonn, Zvatislav, Friburg (Adalb. Maier), Giessen, Greisswalde, Göttinga, Halle, Heidelberg, Jena (Hase pastor), Kiel, Liptia, Moskava (Varwinsky), Monakovo, Rostok, Tubinga, Würzburg, Zürich.

Poročnik Moskovski je bral svoj nagovor v latinskem jeziku, in povdarjal, da znanstvo je blago za vse narode. — Brez vse priprave mu prav gladko odgovori Hyrtl tudi po latinsko, ki mu gre kakor bi cvetlice sadil.

Domačih vseučilišč poročniki so prišli iz Gradca, In-spruka, Krakove, Prage in Levova. Velik smeh je zbudil govornik graški dr. zdrav. in rektor Heschel, ki je rekel, da jih je iz Gradca prišlo vse skup 6 poročnikov, naj bi s tim prav do živega spričali, „da graško vseučilišče biva (existira).“

Nikoga pa ni bilo iz Pešte, in ne iz Solnograda; poslale ste pa svoje poročnike akademije pravoslavne olomuška in sibirjska. — Beseda dijaka pravoslavca Rodlerja je končala slovesnost prvega dne. Govoril je živo in prav dobro, in prvič smo čuli omeniti Boga in izobraženje kristjansko. Dal je pa tudi pod nos dijakom, ki so pomagali lepo edinost rušiti, ki se toraj tudi svečanosti vdeležili niso.

(Dalje nast.)

Iz več krajev. Huda suša, veliki davki, vedne pogoriša in torej revežev čedalje več; molitve in čednega življenja pa blezo zmiraj manj. To so letošnje nadloge. Sušo je dobrotljivi Bog te dni odvezl, ker dežilo je blezo zlo po vsi deželi; Bog daj, da bi zemlja kaj zamujenega nadomestila, pa da bi se tudi naše serca kaj omečile. — 17. u. m. je pogorelo v vasi Podreče v Kranjskem okrogu 40 hiš z drugimi poslopji vred. Ravno ta dan v Zdenski vasi pri Dobropolji 13 posestnikov z vsimi pohištvi in premoženjem. 19. dan u. m. pa je pogorelo v Velikem ternu pri Kerskem 9 hiš s podi, hlevi in zalogo vred. Veči del je bila ognja kriva nerodost in otročja porednost, ki se igrayo z žepenkami. V prvih dveh krajih je bilo vendar več del zavarvanih, v poslednjem pa le en sam. Vedili naj bi vendar posestniki, da denar, ki ga dajo za zavarvanje svojih posestev, ni davek, ampak miloščja, ko bi tudi sami nikoli ne pogoreli. Bilo je še več drugih pogoriš, kdo bo vse naštel, ker letos skorej zmiraj kje gori. — Veselo pa je in čutno za gg. duhovne in vernike, da pri vsih hudih časih vendar za božje hiše tako dridno skerbiijo, ne le na Gorenskem, ampak tudi globoko na Dolenskem, kjer je pomanjkanje sploh še veliko večji in občutljivši. V Zagradcu ob reki Kerki n. pr., je tako prijazno obnovljena farna cerkev, da se je človek ne more nagledati. Serčno

*) Ne smemo tukaj zamolčati pravičnega vošila, naj bi se v tej pesmi poslednji dve kitici tako preuredili, da bi jo mogle usta vsake starosti in stanu brez rudečice peti in poslušati, potlej bo res vsem „Slovincem narodna pesem.“ — Ker pa svetvati tudi cesar ne brani, torej naj omenimo pevce, da z dvema besedicama je vse doseženo: v 2. v. 2. kitice „sestre mile!“ — v 3. v. „bratec moj!“ — v 1. v. 4. kit. „sestra zdrava!“ v 3. v. „sestra moja“ namesti temkejšnjih besed; pa je. Vr.

vabijo k Božji službi vernike častitljivi in lepo ohranovani tempeljni na Kerki, v Dobrepolji in drugod. Šmarnice se vsako leto bolj razširjajo in slišati je od več strani vošilo za nadaljevanje primernih bukev.

Iz Amerike.

Iz Čikage, mesca maj. serp. 1865. Pisanje prečast. misijonarja g. Jurja Reša, ktero tiče zlasti tudi njegove rojake Korošce, torej naj posnamemo nekoliko iz njega. Piše tako-le:

Akoravno sem v Evropi na spodnjem Koroškem blizu sedem let kakor duhoven pastir le samo slovensko pridigal, sem vendar — kar bivam v Ameriki (od l. 1854) — imel prav malo priložnosti slovensko govoriti; torej si ne upam slovenskega pisma brez skaze pisati. — Rad bi pa pred vsem popravil neko pomoto gosp. A. Žagarja v „Zg. Danici“ l. XVIII, str. 112: to namreč, da nisem študiral v Ljubljani, ampak v Celovcu, kjer sem spoznal tudi g. M—la, 1854 podvodja v ljubljanskem semenišu. Podobica, ki mi jo je ta dobri gospod poslal po mojem bratu Jožetu, je še zdaj ko drag spomin v mojem brevirju. — Politiških reči ne bom pisal, pač pa nekaj cerkvenega. . . . V imenu mesta Čikage 1863 berem našete te-le verske srenje: Baptovstovskih 8, betelska 1, kongregacionalistiških 5, episkopskih 12, nemško-evang. 3, judovske 3, luteranskih 8, metodistiških 16, prezbitrijanskih novega uka 7, starega uka 4, reformirane 2, rimsko-katoliških 16, med njimi 4 nemške (od l. 1864 ena nemška in ena rimsko-francoska več in s češko vred od l. 1865, skupaj 19). V cerkvi sv. Mihaela (kjer pastiruje gosp. pisavec; Vr.) je bilo l. 1864 keršenih 340, med temi pa le En sam nezakonsk. O Avstrija! kako pa je pri tebi? — Spreobrnjenih je bilo 7, umerlo jih je 175, obhajanih celo leto 14.800; k prvemu sv. Obhajilu je bilo dopuščenih 70 (l. 1865 pa 102); porók 38; šolskih otrok v 8 sobah je bilo 750 (4 šolske sestre opravljajo dekleške, 4 svetni učenci pa deške šole); birmancev je bilo 187. — Pri cerkvi sv. Mihaela so 4 duhovni, pa ob nedeljah sta več del le po dva doma, ker pa se zavoljo premajhnega prostora popoldne po trikrat Božja služba opravlja, torej mora en duhoven po dvakrat maševati. Druga dva duhovna sta več del na podružnicah po deželi, katerih imamo 9—10 oskerbovati, in izmed teh so 4 vsaka čez 100 milj ali po 33 ur deleč od Čikage. O, tukaj v Ameriki je veliko, prav veliko dela in prav milovanja vredno je, da ne prihaja več misijonarjev iz Evrope. — V naši škofiji je 6—8 srenj brez stanovitnega duhovna, k tem pa ne prištevam družih malih srenj, ki so preslabe, da bi svojega duhovna ohranile. Kadar neke-rikrat skoz leto prihajamo k tem zapuščenim ljudem, vidimo vseskozi veliko hrepenenje in žgečo duhovno žejo po besedi in službi Božji.

Serčen pozdrav vsem mojim še živim vv. čč. gg. semeniškim tovaršem, zlasti: Iv. Husterju v Gr—nji pri Blekoveci; Toporišč-u Jož. pri sv. Prim., dalje: duh. svet. Jož. Paternušu v Velikovecu, A. Einspiller-ju in M. Polak-u v Celovcu, Jan. Černie-u v kerški škofiji itd. itd. Molili bomo vsi eden za drugega, jelite? ut salvemur.

Vaš

Juri Reš (Roesch).

kadaž Černski, zdaj Zamorski l. r.

Iz pisma g. tergovca A. Žagarja v Čikagi. — Ko sem vam pred nekimi meseci naznanil stan in kupčijstvo mesta Čikage, bom v tem pismu le kaj malega opomnil. Da je g. J. Reš v Ljubljani študiral, je bila moja pre-naglica. Kar pa cerkve tiče, jih bo tukaj skorej kacij 100. Se vé, da mnogotere ločine nimajo cerkev, kakor katoliška; imajo navadno le tako imenovane učilnice, mračne od znotraj, mračne od zunaj, ki našim zmotenim bratom tudi za cerkve služijo. Zastran njih opravi bi bilo odveč pisati; ako bi hotel kaj praviti o metodistih, bi ne bilo nič mič-

nega, ampak k večemu kaj smešnega. . . . Mi katoličanje se tukaj v Čikagi nimamo kaj pritoževati. Dobrih duhovnov imamo; tudi lepih cerkev ne bomo pogrešali. Opomniti pa moram, da tisoče katoličanov je tako raztresenih po deželi, kakor pšenične zerna med ternjem. V enem letu bi se dalo tisoče srenj napraviti, ko bi ne manjkalo duhovnov. Čede so tukaj, pa kaj, da brez pastirjev! O da bi dobri pastirji pri vas to sprevidili in prevdarili, koliko dobrega bi pre-mogli tukaj storiti. . . . Kako marsiktero dušo bi še zamogli rešiti, in kako marsiktero zgubljeno ovčico k njeni čedi še nazaj pripeljati. Pač marsikteri duhovni iz Avstrijskega bi dobro storili, ako bi druge nasledvali v ta noograd Gos-podov, kjer mora takorekoč vsak duhoven ob nedeljah po dvakrat maševati. Tudi se mi milo dela za toliko mojih lačnih in vse pomankanje terpečih rojakov, zlasti na Do-lenskem; tukaj pa so naj bogatejši in naj lepši okrajine brez prebivavcev, kjer bi milijone in milijone ljudi imelo prostor. Moram pa precej pristaviti, da tudi tukaj je treba veliko potrpljenja, in močno se goljufá, kdor meni, da mu bodo precej pečene golobice letéle v usta, samo da na amerikansko zemljo stopi. — Cerkvono življenje tukaj že nekaj lét prečudno napredva, zlasti odkar imajo o. redem-toristi srenjo sv. Mihaela, ki je naj večji nemška srenja v Čikagi in obeta v kratkem imeti naj lepši cerkev. Tudi na šolskih otrocih se vidi, da so pod temi dobrimi očeti redov-niki, in za to se je srenji zahvaliti zlasti čast. o. J. Reš-u. Tukaj je tudi škof angleškega jezika, 2 katoliški sirotiš-nici. V Čikagi so še tudi konjske železnice na vse strani, ki se rabijo celo pri pokopih, ker izpeljane so v kraje, kjer je več očitnih pokopališ.

Kaj je to, da ne berem nikoli nič o Černomlju v vašem dragem listu. Se mar nič ne zgodi, ali nihče ne na-znanuje? (Naj Černomelji govore! Vr.)

Iz št. Vincencija (Konce). Ker imam ravno neko-liko časa in ne veliko tehtnih novic, Vam hočem zapisati nekatere čertice iz misijonskega življenja, da boste vidili, na kaj mora misijonar tu vse pripravljen biti, kaj ga vse zna zadeti. Imamo zdaj za prefekta prav prijaznega duhovna, ki je bil več let v misijonu; z njim se večkrat v prostih urah pogovarjam o raznih rečeh. Pripovedoval mi je mnogo dogodb iz svojega življenja; naj Vam le nekatere naznamim. Razun tega pravijo enkrat, da se tako rekoč ljudje včasih z duhovnom norčujejo in ga po 40, 50, celo sto milj daleč v hudi zimski kličejo k bolniku, ki še nikoli bolan ni bil, da v sobo stopivši ugleda terdno žensko pri peči sedeti, ali krepkega možaka pri peči moško tobak puhati, ter vpraša po bolniku in zvé, da je ravno ona ali on, ki želi samo zopet enkrat z duhovnom govoriti, ali od njega blagoslov dobiti; razun tega, da jih mora v spovednici včasih toliko zarobljenih slišati, se namerijo še druge hujši komedije. — Neki dan, pravijo, jezdim po samotni dolini, kar me na-padeta dva krepka možaka; eden se nekoliko opotavlja, drugi me pa kar za nogo s konja vleče; konj to čuti, poskoči kar se dá in me srečno odnese. Ko eden tistih domú pride, se pri materi baha, kako je malega katol. duhovna naklestil. Mati, ki se za to tudi ni veliko zmenila, pravi: Ali te ni sram? taki korenjak, pa svojo jezo nad tako majhnim, slabim, starim možičkom stresáš, pa se še bahaš s tem! Popoldne ravno tistega dne gre ta hudobnež po neki ledeni poti, mu spodleti, pade in si nogo zlomi, ka-kor je hotel popred ubogega misijonarja za nogo s konja potegniti. To je njegov mater in več družih iz tiste dru-žine tako presunilo, da so v kratkem potem k katoliški veri pristopili. Take so pota Gospodove. — Enkrat sem v nekem kraju katol. dečka na protestanškem pokopališu po-kopal, ker ni bilo ne blizo ne daleč od tam kat. pokopališa. Veliko ljudi je bilo zbranih in zdelo se mi je pripravno, nekoliko popridgovati. Tako je tu sploh v navadi; gosp. Veninger pridigovajo velikokrat zunaj, kjer je ravno pri-merno in se zamore kaj sadú pričakovati. Segel sem pa

malo pregloboko v protestanške krive mnenja v verskih zadevah, in glej! na enkrat začno možaki iz plotú kole ro-vati in ladme prideró. Pobili bi me bili, ako bi ne bil neki bolj pameten mož k njim stopil in jih krepko zavrnil, „Sram vas bodi! Na revnega starčka, ki si upa po svoji dolžnosti celo med sovražniki svoj glas povzdigniti, hočete vdariti kakor nad tolovaja s kolmi; on je časti vreden, ne zaničevanja“. Tako je govoril mož, ki je bil sam z dušo in s telesom protestant. — Enkrat sem jezdil po neki poti, kjer se mora nekaj cestnine od konja plačati. Ko hucem naprej, me cestinar ustavi, ter reče: „Who are you, are you a preacher? — kdo si, ali si pridigar?“ odgovorim: „No sir, I am a priest — ne gospod, jaz sem duhoven. Pusti me dalje, ker duhovni so vsi od tega oprosteni, pa me koj zopet nazaj pokliče in reče: „What difference there is between a preacher and a priest. — Kakšen razloček je med pridigarjem (kakor jih namreč tu mislijo, — samo protest. pastorje) in duhovnom? Jaz postopim nazaj in pravim: „Misli si v eni roki dober veljaven bankovec, v drugi pa ponarejenega; prvi je od prave glave — vlade, drugi pa od goljufnega ponarejavca. Glej ravno taki razloček je med „preacher“ in „priest“; duhovni so pravi namestniki Kristusovi, vaši pridigarji so pa — —“. Ko to izgovorim, uni nekoliko pomisli, me na kavo v svojo sobo povabi, več reči o katoliški veri vpraša, in ko drugič nazaj pridem, je bil že katoličan. — Neki dan sem bil v protestanški hiši, pogovarja se z gospodarjem, kar zaslišimo zunaj pijance rogoviliti in vpiti; ravno tudi v sobo stopi precej pijan protestant, in spoznavši me pravi norčevaje: „Glej skozi okno, glej tam je več katoličanov pijanih, pojdi, da jim grehe odpustiš, tam imaš dela dovolj.“ Jaz ga prijazno pogledam in mu resno rečem tehtne besede: „Prijatelj, kdo pa bo tebi grehe odpustil?“ To ga je tako zbadlo, da ni mogel celo noč spati; drugi dan pride k meni in pravi: „Častiti gospod! jezen sem bil na vas, ker ste mojega brata k katoliški veri spreobrnili; zdaj bi pa jaz sam rad postal katoličan, spoznal sem svoje zmote.“ Podučil sem ga nekoliko v verskih resnicah; prav skesano se je spovedal in bil je potem prav goreč katoličan. Toliko tedaj iz misijonskih dogodb našega prefekta. — (Konec nast.)

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Razne novice. Neka gospa iz Rusovskega pride nedavno pred sv. Očeta v Rimu in ponudi jim v dar par z zlatom vezenih posebno lepih čevljev. Prosi pa sv. Očeta prav priserčno, naj ji za to darujejo svoje čevlje, ki jih ravno nosijo; hraniti jih hoče, kakor poseben zaklad. Dobrotljivi Pij poslednjič dovoli. V čevljih, ki jih je pobožna gospa darovala, pa so našli zvezčič menije za 30,000 šku-dov (rimskih terdnjakov) kakor Petrov denar, ali dar za sv. Očeta (Kat. Ad. Bl. v Čikagi.) — V gimnazii oo. piaristov na Dunaju je bilo izmed 835 učencev (41 Slovanov vmes); po veri 791 katoličanov, 5 n. z. grekov, 4 evang. in 35 judov. To kaže, da mnih pri praktičnih judih niso v tako slabem slovezu, kakor pri judovskih časnikih. Zanimivo bi bilo vediti, če je zavoljo kake dvajsetice Slovanov vmes tudi program nemško-slovanski? — V Vestfalii pri Hagenu je undan 108letin kmet sam žel svojo reč, njegova 75letna hči je pa snope za njim vezala. (V. Fr.) — Dr. A. Radlinsky, vrednik Cyrilla a Method-a, je podaril sv. Očetu Piju IX po papeškem poročniku na Dunaju en iztis svojega dela „Theologia Pastoralis“ v 3 zvez. (v Pešti 1859). Sv. Oče so ga zato razveselili s pohvalnim pismom, rimska akademija arkadov pa ga je v znak njegovih zaslug za cerkveno slovstvo prištela med svoje ude, in sv. Oče so ga na spričevanje spiškega škofa Zabojskega imenovali „pronotara apostoljskega.“ (Cyr. a Meth.) — Ogerski pervostolnik in vikši škof Scitovski so darovali 200.000 gold. za zaklado in ohranitev višje gimnazije v

Ternovi. — „Kaj pričakujejo katoličanje od novega ministerstva?“ se vpraša; boljši pa bilo vprašati: „Kaj želé katoličanje od novega ministerstva?“ Želé pa, naj bi bili ministri sami pravi djanski katoličani, drugo dobro bi vse za tem nasledvalo. — V tridenski škofii bo sveto leto mesca listopada za mesto Trident, za druge škofije pa so mesci vinotok, listopad in gruden duhovnim pastirjem na voljo dani. — Francoske in nemške ceste med Dunajem, Havrom in št. Nazérom so znižale ceno za izseljence v Ameriko in Mehiko na potu z Dunaja skoz Kehl in Forbach do Havra, dalje z Dunaja skoz Kehl ali Forbach do št. Nazér-a. Deržavna železnica se jim je pridružila in dovoljuje izselcem in njih robi 50 odstotkev odbitka. Za otroke do 3 let se nič ne plačuje. Dva otroka pod 12 leti plačata za enega odraslega. Vsak odrasli sme brez plače seboj vzeti 200 liber robe, otroci pa po 100 liber. (Budiv.) — Študentje po opravljenem 8. gim. razredu, kateri bi želeli učiti se bogoslovja v Ameriki v mestu Dubique, deržave Jova, dobijo od ondotnega škofa Buke denar za pot. Oglase sprejema g. Jan. Urban, mesar v Litomericah (Leitmeritz), ki je brat fajmoštra v Spilleville-i, deržave Jova. (Budivoj.) — V Jakinu je kolera prav huda, 6. t. m. jih je umerlo 63; v Bolonji, Milanu, Turinu itd. se sem ter tje prikazuje. — „Budivoj“ piše: „Kako naši rojaki v svoji novi domovini za velikim morjem (v Ameriki) dobivajo priznanje kakor narod samostojni in ravnopraven z vimi drugimi, tega imamo zopet nov dokaz. Iz Racina, mesta v viskonsinški deržavi, je došla „Nár. Listom“ knjižica „Výroční zpráva J. T. Levisa, guvernera státu Visconsinu přednesena dne 12 ledna.“ To naznanilo je deržava v česčini na svitlo dala. — Katoličanstvo na Angleškem silno napreduje. Pri posvečevanji dr. Manning-a za kardinala vikšega škofa vestmünsterskega je bilo pričujočih 100 duhovnov.

Amerikanske novice. G. Makleod, fajmošter v Sedamsville-i, stopi 30. roznika blizu Cincinate z vozička in hoče nekega bolnika obiskati. Bilo je ravno na železnici. Tisti trenutek se pridervi vlak iz Indijanolja, zgrabi duhovna in ga stare kar mrtvegoma. Bil je g. Makleod poprej anglikanski duhoven, pozneje pa je prestopil v katoliško Cerkev in pred nekimi leti je bil od škofa v Cincinatu posvečen. Ob enem je slovel za verlega pisatelja in govornika. Bog mu daj dobro! — V novi Fundlandii se je o začetku unega mesca dogodila strašna nesreča. Iz Antverpna v novi Jork odmenjena barka „Nelson“ se na morji vname in 400 popotnikov je konec vzelo. — V Virki v Viskonsinu je ob ravno tem času grozovit vertinec 50 hiš tako razmetal, kakor da bi bile iz popirja in prav veliko ljudi končal. Ljudje so bili tako prestrašeni, kakor ko bi se sodnji dan bližal. — V Filadelfii pa se je undan vperl veter v 60 čevljev visok stolp neke krivoverske cerkve, ga je odlomil kakor lahek količ ter ga zadegal na strehe nekterim hišam. (New-Y. Ktz.) — V Vilav - Kreku deržavo Ilinoá je bil 16. u. m. vložen vkladni kamen za katoliško cerkev. Tudi v Moneji ravno te deržave zbirajo ubožni prebivalci darove za novo cerkev, ki je zdaj še nimajo. — V duhovskem semenišu Milvokijskem sv. Franciška Salez. je 29. roznika prejelo 9 mladenčev tanzuro in 4 manjši blagoslove, njih 14 pa dijakonstvo, in eden je bil 2. mal. serp. duhoven posvečen. Iz večernega Viskonsina naznanjujejo, da letina za vse pridelke še nikoli ni tako lepo kazala, kakor letos. — V novem Jorku vredeje katoličanje kaj koristno napravo „Reformatory“ za izrejo zane-marjene katoliške mladine, ki je pod vodstvom dr. Ives-a, kateri je bil poprej protestanški škof. Prikupili so undan 160 oralov zemlje za lastno poslopje in te dni so vikši škof vložili podstavni kamen. — V Baltimori je bil nedavno vložen vkladni kamen za novo cerkev sv. Martina. — Povsod napredva katoliška Cerkev, po vsi deželi vstajajo nove cerkve, duhovske in šolske poslopja, in vsaktere dobrotne naprave.

Kratkočasnice.

(Dalje.)

L. 731. Ob tem času je bilo tej naši okrajini, v kateri so prebivali nekaj Germani, nekaj Vindi, dano ime Kranjsko. Op. Šteje se, da je Kranjsko 30 milj dolgo in 25 milj široko.

L. 735. Kranjci odresejo longobarski jarem in pokončajo veliko množico unega ljudstva.

L. 758. Sv. Virgilij pošlje na Kranjsko in Gorotansko sv. Modesta, da bi prebivalce k pravi veri zavernil, ker s pogostimi napadi divjakov so bili z neverškimi šegami okuženi.

L. 788. Mavricij ljubljanski škof, ker so divjaki prihruli, se poda v novo mesto, in ondi postavi škofijski sedež.

L. 837. Ob tem času se na Kranjskem zvišuje gorečnost za katoliško vero, cerkve se zidajo in Božja služba razširja.

L. 839. Magjari pridero na Kranjsko, ki je podverženo bavarskemu kraljestvu, in razdenejo „Forojulium“; prihaja pa pomoč od vsih strani, jih hudo pobijejo in kmali nazaj zapode.

944. Magjari se spopadejo s Kranjci, Korošci in Bavarci na ljubljanskem polju in so skorej do zadnjega vsi pobiti ali pa vjeti.

972. Oton I vstanovi po Germanii mejne kneze in postavi na Kranjskem kneza Kunon-a.

L. 1004. Henrik cesar podari posestvo pri Jezeru na Gorenskem sv. Albojnu, brixenskemu škofu.

L. 1006. V Ljubljani razgraja kuga in 12.000 prebivancev pomori.

L. 1041. Neki tergovce vstanovi v Ljubljani sirotišnico, ktera pa je čez več let zopet jenjala.

L. 1133. Vstanovi se preselavni samostan cistercijskega reda v Zatični, ob četrtem kamenu od Ljubljane.

L. 1140. Diepold de Chagere s svojo ženo Truto vstanovi samostan sv. Benedikta v Gornjem gradu.

L. 1165. Engelbert, mejni knez v Kranju, gospoduje z naj večjo oblastjo nad vsem Kranjskim.

L. 1167. Templarji se vstanove v Ljubljani na tistem kraju, kjer je zdaj komenda križanska.

L. 1213. Judje si shodnico v Ljubljani z novega zidajo.

L. 1231. Naj stari svetišče Matere Božje na Kranjskem, Dobrova, šteje začetek od tega leta, ktereга pa nekateri devljejo na l. 970, in kamor, kakor k potoku nebeških milost, se bližnje ljudstvo kakor skušaje shaja, ker vabi jih slovez čudežev. (Dalje nast.)

Méd in pelin.

Pogovorček.

Miško in Anže.

Miško. Ljudje tožijo, da poslednje leta je svoboda tiska terpela veliko sušo.

Anže. Mogoče; vender pa je svoboda ali nesvoboda ravno te leta nanesla toliko blata, da ga Donova v petdesetih letih ne izpere.

V Parizu je bil undan Emil pl. Girardin v čast Abd-el-Kader-u napravil slovesno pogostovanje. Kar med kremljanjem vstane slavní emir, se priklone proti Mekí in opravi večerno molitev, kakor mu vera zapoveduje. Ni se mogel zderžati eden gostov, ter reče: „Kaj si neki misli emir o naši nemarnosti do naše vere, ko je tako oster v svojih verskih opravilih?“ Pri mizi vse premolkne, general Dumas pa zdajci rečno reče: „Arabljaní Boga ne ločijo od družbe!“ Potem se je pričelo drugo govorjenje. — Pristaviti bi smeli k temu, da tudi Slovenci ne ločijo Boga od družine, razun tistih, kateri so se potujčili.

(Profesor Melcer.) Ker so se časniki tako lotili g. profesorja Melcerja, naj povemo še mi ktero zastran njega, kakor nam je znano. — Da je Melcer dobro iznajden v zgodovini in tudi primérno uči, so nam taki povedali, na ktere se varno zanesemo. — Njegovo načelo je: „Ne tretí mladine,“ in da se tega tudi derži, je znano. Kakor je sploh blazega srca, tako ima tudi do svete vere spoštovanje. Zgodovino obravnava v edinosti z veroznanstvom; nikoli ne z besedo in ne z djanjem in po nobeni poti ne podira tega, kar uči učitelj veroznanstva. V zgodovini nove zaveze povsod nahaja Kristusa in odrešenje, to je sam rekel. — O slovenstvu in slovenskih prizadevanjih in njegovih veljavih govori vselej spoštljivo. — Hinavšina, potuha, pikanje bližnjega so njemu neznane reči. — Mladost ga ljubi in je do njega zaupljiva bolj kot do marsikterega učenika, pa tudi njegove šolske tvarine ne zanemarja itd. — Pri taki lastni bi se morebiti dale tudi kake nepopolnamosti pregledati ali nekoliko mečje soditi, dokler ga ni pod solncem, kateri bi brez njih bil; še toliko lažje pa tistim, ki so bili kdaj njegovi učenci in so zavoljo Boga in IV zapovedi, pa tudi po natorni postavi dolžni spoštovanje svojim učenikom. Nismo poznali hitro tako blazega značaja, kakor je bil ranjki misijonar Lor. Lavtižar, in on je še iz Amerike pisal, koliko ljubezen ima do svojih nekdanjih učencikov.

G. Šulte, uršulinski vodnik v Erfurtu, je Schäffer-ja, profesorja fizike in matematike v Jeni, tako splačal in umil, kakor se spodobi ljudem, ki hudobne basni in izmišljarije trosijo zoper katoliško Cerkev. Profesor Šaffer je namreč v nekem govoru mesca sušca žvekal, da nekake vbuknjene zerkala (!) so katol. duhovnom v to služile, da bi se v spovednici izrečene besede tudi zunaj slišale, ter bi se ne moglo reči, da je spovednik spovedno skrivnost prelomil. (!) Šulte mu je na to odgovoril: To terditev naznanim za laž in izmišljenost, da ne rečem hujšega. G. govornik pa je dolžan povedati vire, od kod ima to terditev, ako mu je kaj za njega dobro ime. Ni nam že toliko mar, ako kak govornik v enacih govorih svoj rod od opic izpeljuje. To prav za prav so deržinske reči, v ktere naj se ne meša vnanjee, še nar manj, ker, ako imenovani govornik sorodovinstvo nase obrača, ne vemo, zakaj bi temu ugovarjali. Tudi, kadar se pretresajo katoliške zadeve iz srednjega veka, se ne menimo za kake neomikanosti, ker vemo, da nekateri učeni možje v nekacih rečeh ravno toliko umejo, kolikor zajec na boben. Ako pa profesor od drugod sem pride in (kakor se je tukaj zgodilo) priložnost iz terte izvije, da nas katoličane z babjimi kvantami (Erzählen von Münchhausen'schen Geschichten) pika, se prederzнем imenovanemu gospodu očitno reči, da se je neumno in neobrisano obnesel. (W. Bl. v Čikagi.)

„Blahovest“ v Pragi piše: „Te dni je bila po raznih hišah praških ulic nabita množica poklicev v prid velikega narodnega kazališa. Žalujemo, da ta poklic občutljivo žali vsacega zavédenega kristjana. Končuje se namreč z besedami sv. pisma, ki mem njih svetejših nimamo, z besedami, s kterimi katoličan trikrat na dan Boga moli, z besedami, ktere so podstava naše vere in našega zveličanja, z besedami nam preljubimi in svetimi: „Beseda je meso postala!“ Te besede so brez potrebe in hudo nemarno rabljene v tem pomenu, da bi se zidalo kazališče. Milvamo, da se je to zgodilo — v Čehih in v Pragi“ itd. — Pisavec sploh radi pozabijo zapovedi: „Ne imenuj po nemarnem Božjega imena!“ S svetostmi naj se svetó ravná. —

Dobrotni darovi.

Za afrik. mis.: G. Jan. Dolinšek 2 gl. 20 kr.

Za mis. g. Pirca: G. A. K—r 20 kr.

Za odkup. sužnjih otrok. Dobrotnica 1 gl.